

Poučilo

tistim, ki imajo dijake na hrani in na stanovanju.

*Potrieno z odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta za
Kranjsko z dne 26. januarja 1899. l. št. 2141 de 1898.*

§ 1.

Kdor ima dijake na hrani in na stanovanju, je kot namestnik roditeljev dolžan, skrbeti za dušno in telesno blaginjo svojih gojencev.

§ 2.

Samo roditelji in njih odgovorni namestniki imajo pravico, dijaku določiti ali premeniti hrano in stanovaje. Dijaki sami nimajo te pravice.

§ 3.

Stanovanje gojencev mora biti razmerno prostorno, svetlo in suho. Pozimi mora biti primerno kurjeno, vsak dan skrbno prezračeno in vedno snažno. Dijaško stanovališče mora imeti, kolikor moči, prosto in tiho lego, ter ugajati zdravstvenim zahtevam. Cestni hrup in ropot obrtnih naprav naj ne moti učencev pri domačem delu. Kadar se odpro okna, ne smejo smrdeča para, saje, prah in dr. take stvari prihajati v sobo. Pretesni, slabo prezračovani prostori niso primerni za dijaška stanovanja. Stanovanje mora imeti suh zid ter biti prosto plesnobe, nesnage in mrčesa. Stanovališki prostori se morajo vsak dan izdatno prezračiti, in to

v zimskem času takrat, kadar dijakov ni doma. Stanovanje je smatrati za prezračeno, kadar tisti, ki vstopi vanje, ne čuti nobenega neprijetnega duha. Mokra obleka, perilo, dežniki, se ne smejo sušiti v prostorih, kjer stanujejo dijaki. Tla in pohištvo morajo biti kolikor moči snažna. Za učenje odločeni prostor mora biti oskrbljen z mizo primerne velikosti, tako da ima vsak dijak zadosti in dobro razsvetljenega prostora. Ogibati se je, da umetna svetloba ali direktna solnčna svetloba ne pada na oko delujočega dijaka, pri čemer je paziti na to, da svetloba pada na mizo od leve strani. Sobe v katerih se dijaki uče, morajo imeti pozimi od 14—15° R. topline.

Od dijakov je zahtevati, da vzdržujejo kar največjo snago, a tudi hranodajalec mora od svoje strani skrbeti za snago. Na tla pljuvati je prepovedano. V vsaki sobi mora biti pljuvalnik, napolnjen z vodo, ki se najmanj vsak dan premeni.

Stanovanja ni razsvetljevati s svečami, ampak ondot, kjer ni vpeljana plinova ali električna luč, z dobro narejenimi svetilnicami, ker je migljanje luči očesu škodljivo.

§ 4.

Z delavci in rokodelci učenci ne smejo skupaj stanovati. Tudi je gojence različne starosti, kolikor je možno, ločiti. Imeti na stanovanju gojence različnega spola, ni dopuščeno, razen če vsi spadajo k isti rodbini.

§ 5.

Vsak gojenec mora imeti svojo posteljo. Ni dopuščeno, da bi dijak spal v tistem prostoru, kjer spi stanodajalka ali kakšna oseba drugega spola. V sobah, kjer spi več gojencev, mora zračna prostornina za vsakega znašati namanj 15 m^3 .

§ 6.

Vsak gojenec mora imeti svoj predalnik, ali vsaj svojo miznico ali svoj predal, da spravlja v njem svoje perilo, svojo obleko in svoje šolske potrebščine.

Uporabljati etažne postelje, ni dopuščeno.

§ 7.

Paziti je na to, da gredo učenci vsak dan skrbno umiti, očiščeni in počesani v šolo. Zatorej morajo imeti primerno umivališče, čisto vodo, milo, svojo krtačico za zobe, svoj glavnik, svojo otiračo in svoj kozarec na razpolaganje, in paziti je na to, da te predmete uporablja izključno tisti, čigar so.

Obutalo in obleka ne sme biti raztrgana in se morata vsak dan očistiti. Želeti je, da si gojenec vsak teden dvakrat perilo preobleče in da se posteljno perilo vsakih 14 dni premenja. Vendar se mora gojenec vsak teden najmanj enkrat preobleči in posteljno perilo se mora vsak mesec premeniti. Ravno tako se morajo nogavice in črevlji, kadar so premočeni, takoj preobuti.

§ 8.

Čas za učenje, za izprehod in razvedrilo, kakor tudi za spanje mora biti urejen s hišnim redom. Srednje nadarjen učenec nižjih razredov potrebuje domačega dela po 2 do 3 ure, takšen učenec višjih razredov pa 3 do 4 ure na dan. Ni dopuščati, da bi kakšen gojenec ob mraku ali pa v postelji bral ali pisal. Z delom se mora menjavati razvedrilo, da ostaneta duh in telo čila in zdrava. Gojenci se morajo vsak dan izprehajati v čistem zraku, ako le vreme dopušča. Za izprehode bolje ugaja mestna okolica nego ceste in ulice. Kolikor dopušča čas, je gojence izpodbujati, da potujejo peš, da plavajo in se drsajo ter udeležujejo šolskih iger. Doma naj gojenci večji del svojega prostega časa posvečujejo dobremu berivu, s katerim jih preskrbuje šolska knjižnica, ali kakemu prostemu predmetu, kakor risanju, glasbi i. t. d. in samo manjši del kaki razvedrilni igri; nikoli pa se ne sme igrati za denar. Branje političnih listov je ubraniti, ker jemlje preveč časa in preveč razburja. Za spanje potrebuje deček 8 do 9, mladenič 7 do 8 ur. Poleti naj gojenci vstajajo ob 5., pozimi ob 6. uri.

§ 9.

Hranodajalci in stanodajalci naj redno pozvedujejo pri gospodih profesorjih in gospodu ravnatelju, kako se vedó in kako napredujejo gojenci, da morejo po svojih močeh odpomoči, ako se v tem oziru čuje kaj tožbá. Hranodajalci in stanodajalci so

tudi dolžni, vselej se zglašiti pri učitelju ali ravnatelju, če se to v interesu učenca zahteva. Ko bi bil gojenec stanodajalcu nepokoren, mora takoj zahtevati pomoči roditeljev ali eventualno šole.

§ 10.

Izhode gojencev mora stanodajalec nadzorovati. Zatorej mora gojenec, kadar odide od doma, povedati, kam gre, s kom hoče občevati in kdaj se previdoma povrne. Večerno izostajanje je omejeno z večerno zakonito uro (hora legalis), ki jo ustanovi učiteljski zbor in na katero mora strogo paziti stanodajalec, da se izpolnjuje. Da bi gojenec prosto uporabljal ključ od hišnih vrat, to nikakor ni dopuščeno.

§ 11.

S hišnim redom je skrbeti za to, da se čas učenja ne moti s poseti, s hrupom ali s kakoršnim koli si bodi neredom.

§ 12.

Kar se tiče prepovedi kajenja tobaka, zahajanja v krčme, v kavarne in v gledališče, udeleževanja pri koncertih in zabavah, sestankov in prepovedi dijaških zvez in udeleževanja pri dijaških društvih i. t. d. predpisuje disciplinarni red potrebna določila, ki jih mora stanodajalec poznati in za njih izpolnjevanje skrbeti.

§ 13.

Stanodajalec je dolžan neprestano skrbeti za zdravstveno stanje svojih gojencev, vsak slučaj bolezni ali sumnosti, da je gojenec obolel, naznaniti roditeljem in razredniku, poskrbeti za potrebno strežbo bolnikovo in eventualno za potrebno zdravniško pomoč. Lenuhom pa, ki se hlinijo, da so bolni, hranodajalci in stanodajalci nikakor ne smejo dajati potuhe.

Posebno pažnjo mora stanodajalec obračati na nalezljive bolezni. Za take se štejejo zlasti: osepnice, dobrci ali ošpice, škardatinka, mačuh ali tifus (črevesni in rdečelisni mačuh), golte ali difterija, griža, kolera, epidemična zatilčna odrevenelost, dušljivi ali oslovski kašelj, mumps, ruse pike ali ruske, egiptovsko vnetje oči. Stanodajalci morajo zatorej na prihajajoče se nalezljive

bolezni posebno paziti ter bodo zatorej kadar epidemično nastopijo dobrci, svojo posebno pažnjo obračali na kašelj in rdeče oči, pri škardlatinki in pri goltah na morebitne bolečine v grlu, pri dušljivem kašlju na karakteristični simptom kašlja, ob času, ko je epidemično razširjena griža, na zavijanje v trebuhu in na pomnožene otrebe njih varstvu izročenič gojencev. Kadar se učenci močno praskajo na različnih mestih svojega telesa, to zbuja sum, da imajo garje ali pa da so našli mrčes. V vseh, celo v tistih slučajih, ko se samo sumi, da je gojenec bolan, je takoj poklicati zdravnika na pomoč. Učenec, ki je bolan za eno teh bolezni, se sme pustiti v šolo šele na podstavi uradnozdravniškega izpričevala, da je popolnoma ozdravel, oziroma da je nevarnost, da bi se bolezen našla, popolnoma minila, in šele potem, ko je bil popolnoma očiščen, oziroma ko sta bila njegovo telo in vsa njegova obleka razkužena. Tudi ne smejo zdravi učenci, ki stanujejo skupaj s takimi tovariši, ki so oboleli na osepnicač, na noricah, na škardlatinki, na goltah, na koleri, na črevesnem in rdečelisnem mačuhu, na zatilčni odrevenelosti, dokler traja bolezen, oziroma nevarnost, da bi se bolezen našla, hoditi v šolo dotlej, dokler ni z u r a d n o z d r a v n i š k i m izpričevalom zagotovljeno, da je gojenec popolnoma osamljen. Tako da se ni bati nobene nevarnosti, ako hodijo sogojenci v šolo.

Kadar med stanovanjskimi tovariši nastopi dušljivi kašelj, gojenec ne sme hoditi v šolo, če se pri njem pokažejo znamenja, da ima katar v dihalih. Glede tega, je li na egiptovski očesni bolezeni obolelemu gojencu pustiti, da hodi v šolo, more biti odločevalno samo uradnozdravniško potrdilo; isto velja tudi glede dopuščenja, da hodijo v šolo gojenci, ki stanujejo skupno z osebami, obolelimi za dobrci, za ruskami ali za mumpsom, in rarsodba o tem je za vsak slučaj posebej pridržana uradnemu zdravniku.

Gojenci, ki imajo garje, ne smejo hoditi v šolo, dokler zdravnik ne potrdi, da so ozdraveli.

K našljivim boleznim se priševa tudi tuberkuloza (pljučna sušica) in pri tej velja v prvi vrsti bolnikov izmetek (sputum) kot zarezjevalec in prenašalec bolezenske klice. Takim bolnikom je tedaj prepovedati, da bi pljuvali v robce, posebno pa na tla;

v ta namen naj služijo samo pljuvalniki, napoljnjeni z vodo, ki jih zahteva § 3.

Gojencem je kar najstrožje prepovedati hoditi v okužena stanovanja, obiskavati za nalezljivimi boleznimi obolele součence, ogledovati mrliče, ki so umrli za nalezljivimi boleznimi ali se udeleževati njih pogreba.

V rodbinah ali stanovanjih, kjer je kakšna nalezljiva bolezen, ne smejo učitelji (instruktorji), ki niso ob enem stanovanjski tovariši, dajati pouka.

Glede dolžnosti, da je naznanjati obolenja za kužnimi boleznimi ali tudi samo takih boleznih sumne slučaje se opozarja na razglas c. k. deželne vlade za Kranjsko z dne 16. januarja 1894. št. 991 (dež. zak. št. 6). Po § 3. tega razglasa je vsak stanovanjski imetnik (tedaj vsak stanodajalec) dolžan, glede vseh stanovanjskih tovarišev — ker ga drugače zadene kaznen — vsak slučaj obolenja na poprej omenjenih nalezljivih boleznih, ravno tako tudi vsako bolezen, ki se od živali prenese na ljudi, kakor steklino, vozger ali smrkelj, vranični prisad, brez odloga ustno ali pismeno naznaniti občinskemu predstojniku tiste občine, v katere ozemlje se je bolezen pripetila (v Ljubljani mestnemu magistratu) ter povedati tudi hišo, v kateri je bolnik, in navesti ime in starost obolele osebe.

Kadar gojenca, ki je zbolel za nalezljivo boleznijo, ni mogoče doma csamiti, bodisi zaradi pretesnih prostorov, bodisi iz drugih vzrokov, in ako istega tudi roditelji ne morejo sprejeti v zdravljenje, tedaj je stanodajalec po naročilu dotičnega uradnega zdravnika dolžan, bolnika oddati v bolnico. Stanodajalec mora zatorej že takrat, kadar gojenca sprejme na hrano in stanovanje njegove svojce prav posebno opozoriti na to eventualnost.

Ravnotaka dolžnost nastane tudi obolelemu stanodajalcu za njegovo osebo takrat, kadar bi ga po izreku uradnega zdravnika ne bilo možno puščati v njegovem stanovanju, ker bi se bilo bati, da bi gojenci od njega našli kužno bolezen.

Učenci, ki imajo vidovico (bolezen sv. Vida), ali ki jih meče božje (božjast) ne smejo biti z drugimi v istem stanovanju. Kadar kakšen gojenec moči posteljo, kar se tudi časih pripeti, tedaj je zdravnika vprašati za svet.

§ 14.

Učiteljski zbor je upravičen, vsak čas prepričati se s tem, da kakšen učitelj ali ravnatelj sam ogleda dijaška stanovanja, če ista ugajajo v zdravstvenem in nravnem oziru in če učenci tudi v svojih stanovanjih izpolnjujejo disciplinarne predpise.

V ta namen se vrhutega sestavi ogledovalna komisija, obstoječa iz ravnatelja ali njegovega namestnika, ki ga on določi, enega učitelja in iz uradnega zdravnika, ki mora ob začetku vsakega semestra, in če treba, tudi v drugih časih dijaška stanovanja v nravnem, pedagoičnem in zdravstvenem oziru pregledati nedostatke, če jih kaj najde, primerno odpraviti.

§ 15.

Kadar dobro utemeljena dejstva kažejo na to, da so domače razmere, v katerih se nahaja gojenec, kvarne za njegov nravnost, lojaliteto in njegov učni napredek ali za njegov telesni razvitek, tedaj ima učiteljski zbor pravico, zahtevati pri roditeljih, pri osirotelih gojencih od varuha, da premeni svojo hrano in svoje stanovanje, in kadar se tej zahtevi ne ugoti, nasvetovati, da se učenec izključi. Po stanovanjih, o katerih se je našlo, da so na navedeni način neprimerna, se v bodoče učenci ne smejo nič več nastanjevati.

Pravica, ogledovati dijaška stanovanja, pristoji nadalje vsak čas tudi za varovanje zdravstvenih interesov postavljenemu uradnemu zdravniku (cesarskim zdravstvenim organom, občinskim in okrožnim zdravnikom). V takih slučajih opažene zdravstvene nedostatke odpravi mestna občina.

Tiskal Dragotin Hribar, Ljubljana.